

Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ.

Стаття 5 Конституції України

№ 29 (97)

Наша ГРОМАДА

П'ЯТНИЦЯ,
2 серпня '19

Коли в Україні запуснуть ринок землі

Зняти мораторій на продаж сільськогосподарської землі та запуснути ринок сільгоспземель в Україні планується вже до кінця цього року. Про це повідомив заступник голови Офісу президента Олексій Гончарук в інтерв'ю виданню Bloomberg. За прогнозами експертів, запуск ринку землі може збільшити валовий внутрішній продукт більш ніж на 3% на рік. За словами чиновника, переговори зі Світовим банком визначають, чи дозволяти купівлю іноземцям, чи обмежувати розмір продажів. «Ми шукаємо найменш болісний, але найефективніший варіант», – зазначив Гончарук.

Тим часом лідер партії «Слуга народу» Дмитро Разумков також допускає запровадження ринку сільгоспземель протягом року. «Потрібно, щоб власники землі могли нею користуватися. З'явиться законодавча база. Зараз працюють над цим. З одного боку необхідно захистити національні інтереси, а з іншого – власника», – сказав Разумков. Разом з тим він підкреслив, що в Україні не проведено якісний аудит сільгоспземель. «Ми досі не розуміємо, в чіх руках і скільки землі. Це стосується і державних земель», – зазначив Дмитро Разумков.

Сфера адмінпослуг виявилася корумпованою

Президент Володимир Зеленський видав указ «Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг».

Як зазначив радник Президента Михайло Федоров, нині в Україні діє понад 350 державних реєстрів, більшість з яких функціонує неефективно і непрозоро. Це, за словами Федорова, є причиною виникнення рейдерства, корупції при наданні державних послуг, наприклад, у будівельній

чи земельній сферах. «Ми проводимо дослідження щодо корупції у сфері адмінпослуг. Це мільярди гривень на рік з кишень українців», – запевнив радник Президента.

Указ передбачає запровадження єдиного веб-порталу електронних послуг, з допомогою якого громадяни матимуть доступ до інформації щодо себе в держреєстрах (наприклад, про майно, землю, транспорт, податки і доходи).

Вирішили приєднатися до міста

За приєднання свого селища до Кропивницького висловилися більшість жителів Нового, які недавно взяли участь у громадському обговоренні цього питання.

Аби бажання новенців жити в одній громаді з кропивничанами було реалізовано, мають прийняти відповідні рішення органи самоврядування Кропивницького й Нового, а облдержадміністра-

ція дати на це згоду. Процедура приєднання може тривати кілька місяців.

Громадському обговоренню цього питання передували ініціативи деяких новенських депутатів утворити спільно з селом Грузьким об'єднану територіальну громаду. За таке об'єднання виступав і грузьківський сільський голова Сергій Кучер.

Проти сказу – авіацією

У I півріччі 2019-го в області зареєстровано 27 випадків захворювання тварин на сказ, у зв'язку з чим оголошувалися неблагополучними 20 населених пунктів. Про це повідомило головне управління Держпродспоживслужби в області. Воно ж зауважило, що торік ситуація була значно складнішою (зареєстровано 153 випадки захворювання

на сказ, оголошено неблагополучними 112 неблагополучних пунктів. В установі це пояснюють тим, що наприкінці 2018 р. з літаків в області було розкидано 370 тис. доз антирабійної вакцини з приманкою для диких тварин. Керівництво ГУ Держпродспоживслужби в області сподівається, що й нинішнього року держава профінансує такі заходи.

Прогульників не буде?

Відомо, що чимало депутатів парламенту попередніх скликань могли місяцями не з'являтися на своїх робочих місцях, і за це вони не несли жодного покарання. Навіть заробітної плати їх не могли позбавити. І ось керівник президентської партії «Слуга на-

роду» Дмитро Разумков повідомив, що буде прийнято закон про позбавлення депутатського мандату за прогули. Щоправда, таке покарання застосовуватиметься лише до тих народних обранців, які пропусають не менше 30 відсотків засідань Ради.

З морозивом, інтригою і салютом

У Володимирівці відзначили День села

Будь-яке свято чимось нам запам'ятовується – концертом, розвагами, дискотекою, а багатьом жителям Володимирівки про День села, що відбувся минулої суботи, нагадуватимуть ще й отримані ними дипломи та подарунки. Взагалі, свято, кажуть, вдалося на славу. Та про все по порядку.

Розпочався День села дитячою програмою. Найменші володимирівці охоче брали участь у конкурсах, іграх, танцювали і співали, дивилися виступ аніматорів з Кропивницького. Усім було дуже весело, і це чули аж на сусідніх вулицях. А ще їх пригощали морозивом.

Ближче до вечора площу перед будинком культури, заасфальтовану за кошт АТ «Кіровоградське рудоуправління», зайняли учасники урочистого концерту. Перед його початком численних глядачів привітала зі святом виконуюча обов'язки катеринівського сільського голови

Тетяна Забродська. Побажавши всім благополуччя, миру й достатку, вона передала місцевій футбольній команді подарунок від колективу уже згаданого акціонерного товариства – м'ячі, форму для гравців, інший інвентар, в тому числі й воротарські рукавички, відсутність яких нібито заважала команді досягати кращих результатів. Слово мав і виконуючий обов'язки старости села Сергій Євченко, котрий побажав володимирівцям з впевненістю дивитися в майбутнє й докладати рук до розквіту свого села, своєї малої Батьківщини.

Далі все відбувалося за сценарієм. Ведучі Кум і Кума, з роллю яких дуже вдалося впорали-

ся завідуючий відділом сільської ради Роман Бурлак та керівник Центру культури і дозвілля сільської ради Марина Профатило, постаралися, що ніхто не нудгував.

Закінчення на стор. 2

Соціальні перевезення від гірників

Нинішнього літа АТ «Кіровоградське рудоуправління» відновило безплатні щотижневі перевезення своїм транспортом катеринівських та обознівських пенсіонерів до Кропивницького й назад. У планах підприємства на найближчий час – охопити цим соціальним проектом і Володимирівку, Лісне, Олексіївку, Осикувате.

– Людей похилого віку, які проживають у цих селах, теж

везитимемо до міста раз на тиждень безплатно, – запевнив генеральний директор ПАТ «Кіровоградське рудоуправління» Володимир Кухта. – Про графік руху повідомимо незабаром.

Також Володимир Кухта нагадав, що «Кіровоградське рудоуправління» віднедавна обслуговує новий маршрут Нове – Обознівка.

– При створенні цього маршруту враховано потреби як до-

рослих жителів Катеринівки, Обознівки та Олексіївки, які працюють в Кіровоградській обласній психіатричній лікарні, так і дітей із цих сіл, які займаються в школі естетичного виховання в Новому, – пояснив Володимир Кухта. – Автобус, який курсує за цим маршрутом, щодня двічі заїжджає в Олексіївку, а з тих, хто добирається від Обознівки до Катеринівки та навпаки, плата не береться.

Відділ освіти, культури, спорту, туризму, охорони культурної спадщини та праці Катеринівської сільської ради запрошує активну, дієву та готову до змін молодь нашої громади взяти участь у зустрічах із представниками Катеринівської сільської ради «Діємо разом!»

Програма зустрічей:

- обговорення проблем сучасної молоді та перспектив розвитку молодіжного життя села і громади;
- обговорення ідей створення молодіжної громадської організації у Катеринівській ОТГ та впровадження молодіжних проєктів;
- проведення інтерактивних занять та тренінгів.

Приходь! Допомагай! Висловлюй свою позицію! Втілюй в життя ідеї розвитку свого села і громади!

- 5 серпня 16.00 год. – с. Обознівка (Обознівський СБК)
- 6 серпня 16.00 год. – с. Катеринівка (Катеринівський СБК)
- 7 серпня 15.00 год. – с. Осикувате (Осикуватський СК)
17.00 год. – с. Олексіївка (Олексіївський СБК)
- 8 серпня 15.00 год. – с. Лісне (Ліснянський СК)
17.00 год. – с. Володимирівка (Володимирівський СК)

Пропозиції або зауваження стосовно програми та графіку зустрічей надавайте за телефоном **0509838552** або на ел. адресу: **vosvitu_katerotg@ukr.net**

Діємо разом!

Мірило патріотизму – розмір сплачених податків

У фейсбуці набуває популярності відео із сесії сільської ради однієї з об'єднаних територіальних громад, де депутати вирішують питання підвищення заробітної плати штатним працівникам. Жінка-доповідач, називаючи аргументи, чому треба підтримати проект рішення, запропонувала підвищити платню і їхньому голові. І не на вісім-дев'ять відсотків, як його підлеглим, а відразу на 27 відсотків.

У вічі кидається, що засідання відбувається в приміщенні з обдертими шпалерами, старими меблями – так і чекай, що хтось із депутатів звертають увагу. Хоча запитання не зайве: перш ніж підвищувати заробітну плату, треба зважити, чи є для цього фінансові ресурси.

На жаль, сьогодні ще не всі в нашій громаді усвідомлюють, що комуністичний принцип «від кожного – за здібностями, кожному – за його потребами» дуже правильний, але поки що нездійснений, адже задовольняти потреби можна, коли є з чого. Іншими словами – надходження до бюджету мають бути такими, щоб вистачало коштів на всі забаганки. І це стосується не стільки когось персонально, скільки тієї чи іншої території.

Сьогодні ні-ні, та й почуєш невдоволених, мовляв, навіть ж ми об'єднувалися, якщо більшість коштів освоюється в Катеринівці та Обознівці. А й справді, чому так відбувається?

Виконуюча обов'язки катеринівського сільського голови Тетяна Забродська пояснює цю «несправедливість» просто: надходження до бюджету від названих двох сіл-територій значно більші, ніж решти населених пунктів. Якщо називати цифри, то це близько вісімдесяти відсотків, а відтак було б не справедливо ділити порівно між усіма.

Цю думку підтвердила й перший заступник Первозванівського сільського голови Олена Кузьменко (Первозванівська ОТГ є однією з найміцніших ОТГ області).

Бюджетні кошти між старостинськими округами ми розподіляємо з урахуванням населення, території, але вирішальне значення має, скільки податків сплатив округ, – каже Олена Вікторівна. – І це правильно, це спонукає шукати резерви, виводити заробітну плату з тіні і так далі.

У Катеринівській ОТГ, хоч і за дотримання цього принципу, вважають, що він не має бути непорушною догмою, виникають ситуації, коли треба виділи-

ти коштів більше, адже місцевий люд не винний, що раніше розвитку їхнього села приділялося мало уваги. І за приклад може послужити Володимирівка. За перше півріччя нинішнього року до бюджету ОТГ звідси надійшло 750 тисяч гривень, а виділено на її потреби мільйон 150 тисяч гривень. Тобто перевищення становило чотириста тисяч гривень.

До речі, самі володимирівці кажуть, що якби не було створено ОТГ, вони могли б тільки мріяти про відродження в селі дитячого садка, а він, оновлений, укомплектований новими меблями й обладнанням, уже за місяць зустрине своїх вихованців. Щоправда, не всі володимирівці радіють цьому факту, є й такі, хто заявив, що свою дитину й далі возитиме в Олексіївку. Ну що ж, це їхня справа.

Узагалі ніхто не повинен вказувати, як кому жити, що робити і т. д. За винятком, звичайно, тих випадків, коли йдеться про виконання обов'язків, передбачених Конституцією, законами, і не тільки. Адаже жити в громаді й перебувати до неї в опозиції – це, мабуть, не зовсім правильно, треба, наскільки дозволяють твої можливості, сприяти її розвитку й процвітання.

Для підприємця – це означає насамперед вчасну і в повному обсязі сплату до бю-

джету громади податків. Саме сплата податків, а не коментарі у соцмережах, є мірилом патріотизму того чи іншого підприємця. В той же час маємо тут якісь непорозуміння. Наприклад, фермерське господарство, в оренді якого перебуває майже сто тридцять гектарів землі, за шість місяців нинішнього року сплатило всього 200 гривень єдиного податку та 9863 гривень – податку з доходу фізичних осіб. І таке фермерське господарство не єдине. Кажуть, нібито причина мізерних платежів в першій половині року – у специфіці сільгоспвиробництва: мовляв, основні доходи воно отримує наприкінці року. Але ж до того часу громаді треба якось жити!

Та навіть якщо враховувати згадану специфіку, чи всі резерви наповнення бюджету тут використовуються? Ні. Взяти плату за землю. Чимало польових доріг самовільно приєднано до фермерських полів, й за це не сплачується ні копійки. Безкоштовно використовуються й земельні паї, не витребувані спадкоємцями, тощо. Зрозуміло, що так не повинно бути. Кожен клаптик землі має служити громаді, а відтак без інвентаризації не обійтись. Процедура ця тривала й витратна, але це єдиний кардинальний спосіб навести порядок в землекористуванні. Багато залежить тут і від підприємців, які користуються сьогодні землею. Вони краще за інших знають, що майбутнє громади залежить від них, точніше – від сплачених ними податків.

Валерій М'ЯТОВИЧ

Варто знати

Податкова знижка на навчання

Якщо одним із пунктів ваших витрат є плата за своє навчання або навчання члена вашої сім'ї, то згідно зі ст. 166 Податкового кодексу України, ви можете повернути собі частину грошей у вигляді податкової знижки.

Податкова знижка – це сума, на яку дозволяється зменшити розмір сплаченого особою податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) у зв'язку з оплатою нею послуг навчання.

Податкову знижку можуть отримати громадяни України, які оплачують навчання у закладах дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти за себе або члена сім'ї першого ступеня споріднення (батьки, чоловік/дружина, діти, у тому числі усиновлені).

Якщо громадянин є суб'єктом підприємницької діяльності (СПД), то він не може скористатися цією знижкою.

Якщо громадянин працює, отримує зарплату, але не сплачує податок на доходи фізичних осіб, він теж не може скористатися цим правом.

Подати податкову декларацію за звітний рік можна за місцем реєстрації до кінця року в найближчому відділенні фіскальної служби. Податкову знижку можна отримати до кінця року наступного за звітним. Якщо таке право не використане, то воно не переноситься на наступні роки.

Для отримання податкової знижки потрібно подати такі документи:

- копію паспорта;
- копію довідки про присвоєння ідентифікаційного податкового номера (крім фізичних осіб, які мають відмітку у паспорті про право здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта);
- довідку про доходи за формою № 3;
- копію договору з закладом освіти;
- копії квитанцій (чеків, платіжних доручень) про оплату навчання;
- оригінали документів, що підтверджують ступінь споріднення (свідоцтво про народження, свідоцтво про шлюб);
- податкову декларацію про майновий стан і доходи;
- заяву із зазначенням реквізитів рахунку для перерахування відшкодування.

Якщо на податкову знижку претендують батьки, до перелічених документів необхідно додати: копію свідоцтва про народження дитини (для підтвердження ступеня споріднення); копію паспорта; копію ідентифікаційного коду.

Податкову знижку краще оформити на того з членів сім'ї, хто офіційно отримує більшу заробітну плату, адже така особа платить більше податків, а тому більша сума і повернеться. Витрати на військову кафедру та інші курси в закладах освіти не враховуються.

Витрати на навчання за кордоном в розрахунок податкової знижки не включаються.

У разі необхідності отримання консультацій з правових питань звертайтеся до Кропивницького місцевого центру з надання БВПД за адресою: м. Кропивницький, вул. Архітектора Пауценка, 64/53. Тел.: 095 876 62 33, (0522) 32-08-24.

Окрім того, в Україні діє єдиний номер з надання безоплатної правової допомоги – 0-800-213-103 (цілодобово, в межах України – безкоштовно).

3 морозивом, інтригою і салютом

Закінчення. Початок на стор. 1

Жарти, примовки так і сипалися з їхніх щедрих душ. Підняти настрій «іменинникам» допомагали як місцеві артисти, так і запрошені з Олексіївки, Обознівки і Катеринівки. Багато сценок, номерів показали юні таланти.

Справжньою інтригою стало оголошення переможців номінацій, запроваджених з нагоди свята. Під бурхливі оплески присутніх в. о. старости села Сергій Євенко вручив подарунок найстарішому жителю – Євдокії Говзян. Наймолодшим жителем було визнано Адєліну Навроцьку. Найбагатшою сім'єю стала сім'я Олени Короп – в ній росте п'ятеро дітей! В номінації «Навіки разом» переможців виявилось аж двоє – це сімейні пари Миколи та Валентини Чеботарьових і Валерія та Тамари Волк. Подарунок отримала й сім'я Руденків, в якій ростуть близнюки Оксана і Богдан. Сімейна пара Галини і Кості Жердій перемогла в номінації «Найромантичніша пара села».

Не оминуло визнання і Тетяну Кулю (номінація «Рибалка села»), Андрія Тринчука («Найвитриваліший зять»), Оксану Відюкову («Невістка – не чужа кістка»), Тамару Орел («Найвесе-

ліша жінка села»), Олену Чурарь («Одна на все село»), Миколу Костенка («Найкращий сусід»).

Називаючи переможців номінацій, ведучі дійства представили їхні досягнення, розповіли про них багато такого, чого не знали односельці.

Закінчилося свято дискотекою з професійним діджеєм та салютом.

Художній керівник сільського клубу Світлана Ніколаєнко каже, що свято не відбулося б без підтримки спонсорів, а тому висловлює їм через газету щире подяку.

Ставок для громади

Минулої неділі АТ «Кіровоградське рудоуправління» влаштувало для місцевих дитлахів безплатні прогулянки в човні вздовж берега на ставку в Катеринівці. Чи довго триватиме таке щастя для малечі? Чи можуть розраховувати на такі розваги діти із сусідніх сіл? З цими запитаннями «Наша громада» звернулася до генерального директора АТ «Кіровоградське рудоуправління» Володимира Кухти.

— Так уже повелося, що в Україні більшість ставків використовується орендарями для розведення риби, — сказав Володимир Валентинович передусім. — Ми ж взяли водойму в оренду для задоволення соціально-культурних потреб місцевого населення, у першу чергу — жителів Катеринівки. Я не чув, аби ще хтось на Кіровоградщині орендував ставок з такою метою. Щоправда, ми теж щосені запускаємо у водойму малька. Але робимо це не для того, щоб в промислових обсягах ловити рибу та продавати її. Ми розводимо рибу для любительської риболовлі. Звісно, встановили деякі обмеження на вилов. Та плати з рибалок не беремо і нікому, хто не порушує правил риболовлі, не чинимо перепон. Бо усвідомлюємо: за законом водойми в Україні є власністю народу і всі громадяни мають право доступу до них. Так, рибалять, відпочивають на орендованому нами ставку не лише катеринівці, а й жителі Кропивницького. А наше підприємство прибирає після всіх. Улітку щопонеділка наш самоскид вивозить з берега купу сміття.

— Спеціально для жителів Катеринівки ми створили там зону

відпочинку підвищеної комфортності, — продовжив генеральний директор АТ «Кіровоградське рудоуправління». — Засипали берег піском, провели туди водогін, обладнали ігровий майданчик для дітей, встановили спортивне знаряддя, лавочки з навісами, туалет, контейнер для сміття. Зовсім недавно придбали чималий — восьмиметрової довжини — гумовий човен, аби катати дітей (звісно ж, вони одягають рятувальні жилети). Дітвора, яка спробувала це, дуже задоволена. Запрошую і дорослих, і дітей з усіх сіл Катеринівської

об'єднаної територіальної громади відпочити на ставку в нашому селі. Наголошую: відпочинок, в тому числі катання дітей на човні, — безплатний.

Також Володимир Кухта зауважив:

— Я — за те, щоб усі водойми були доступними для людей. Тому як член виконкому Катеринівської сільської ради наполягатиму на тому, аби й надалі залишалися в загальному користуванні ті три ставки на території нашої ОТГ, які не віддано в оренду. Це так звані середні ставки у Володимирівці, а також водойми у Миронівці та між Ма-

льовничим і Олексіївкою. До річч, останній ставок донедавна дуже вабив браконьєрів, та Катеринівська сільська рада подбала про те, щоб покласти край їхньому незаконному промислу, — залучила волонтерів, які виловили з води кілька сітей. Нині та водойма — під охороною.

Записав Віктор КРУПСЬКИЙ

Минуле

Колгоспні хроніки

Боролися із «сектами»

15 вересня 1960 року комуністи обознівського колгоспу (він носив ім'я Щорса) на своїх зборах визнали, що мало уваги приділяють «боротьбі з релігійними сектами». З протоколу того зібрання незрозуміло, представники яких саме заборонених релігійних течій активізувалися в цьому краї.

В СРСР вважалися сектами і переслідувалися державою свідки Єгови, п'ятдесятники, адвентисти-реформісти, а також все православ'я поза Московською патріархією.

Щоб не втратити пильність

1 жовтня 1960 року комуністи обознівського колгоспу обговорювали лист ЦК КПРС «Про підвищення революційної пильності». Як повідомив один з партійців, «в СРСР прибуває багато туристів зі США, із Західної Німеччини, серед яких є такі, що виношують диверсійні наміри». Далі промовець зауважив, що «комуністи гублять документи, цим користуються вороги». «У нашому колгоспі теж має місце втрата революційної пильності, — вів комуніст далі. — В Обознівці якийсь невідомий вивчав систему охорони села, вів підготовку до крадіжки цінностей із сільського універмагу».

На тому ж зібранні прийнято в члени КПРС Василя Гришина, Олену Топор, Олександра Родінова.

«Багато на себе бере»

З протоколів партійних зборів, які проводилися в обознівському колгоспі у 1950-х роках, випливає, що тодішній голова господарства Микола Остапович Яро-

шенко був суворим керівником. На зібранні комуністів 30 листопада 1959 року йому навіть було поставлено у вину авторитаризм. «Голова колгоспу багато на себе бере. Без нього ніхто не вирішує важливих питань. А в нього ж є заступник!» — заявив на тих зборах комуніст Микола Марченко.

З новим начальством

26 вересня 1965 року комуністи обознівського колгоспу на своїх зборах обрали секретарем парткому Миколою Марченком.

Тоді ж першим заступником Миколи Федосійовича став Сидір Дудка, другим заступником — Іван Жосан.

Засудили китайське керівництво

2 лютого 1966 року парторганізація колгоспу імені Щорса засудила китайське керівництво за те, що «поводиться троцькістськи й опортуністськи, називає КПРС ревізіоністською партією».

У той час загострилися стосунки між Радянським Союзом і Китайською Народною Республікою. Причиною цього стало засудження радянським керівництвом культу особи Сталіна та політика мирного співіснування з капіталістичними країнами, яку проводив СРСР. Китайський лі-

дер Мао Цзедун вбачав у цьому зраду комуністичної ідеології.

За «аморалку»

23 лютого 1966 року комуністи колгоспу імені Щорса обговорювали моральне падіння одного з членів своєї організації. Як повідомив секретар парткому Марченко, той чоловік «скандалить удома, побив дружину, пиячить на роботі». Партійці постановили: оголосити йому сувору догану.

Допомогти інвалідам

Допомогти обознівському будинку інвалідів вирішили комуністи колгоспу імені Щорса на своїх зборах, що відбулися 21 жовтня 1966 року. Вони постановили, що колгосп має стати шефом над тим закладом і першим ділом подбати про його електрифікацію. Згідно з протоколом зібрання, при будинку інвалідів уже тоді було чималеньке підсобне господарство, яке володіло 170 гектарами землі, утримувало 50 корів.

Таким у партії не місце

21 листопада 1966 року на зборах парторганізації обознівського колгоспу ішлося про негідну поведінку комуністки Т. З'ясувалося таке: Т. протягом останніх 5 років ніде не працювала, заборгувала членських внесків за 10 місяців, віддала свій партквиток іншому комуністу, щоб той відніс його у партком і повідомив, що вона не хоче бути в КПРС. Партійці без вагань виключили Т. зі своїх лав.

За матеріалами Державного архіву Кіровоградської області підготував Віктор КРУПСЬКИЙ

Пророк Ілля – грізний громовержець і заступник воїнів

День пам'яті пророка Іллі припадає на 2 серпня. Він вважається покровителем грому, небесного вогню, дощу, врожаю, родючості і воїнів. Свято багате на традиції і прикмети. Дівчата віддавна просили у пророка Іллі хорошого чоловіка, а селяни — дощів під час посухи. Також молитва, звернена до святого, допомагає досягти успіху в будь-якій справі і позбутися хвороб. Ілля — «грізний святий». Вважається, що він несеться небесами на колісниці, пускаючи блискавки у тих, хто не бажає дотримуватись закону Божого. У наших предків були свої традиції та звичаї на Іллі: у цей день сусідні села влаштовували спільні трапези. Крім того, в це свято було прийнято роздавати їжу бідним та безпритульним. Також день Іллі був пов'язаний з початком жнив. Вважалося, що саме в це свято закінчується літо і починається осінь. У цей день під заборону потрапляли польові роботи — пророк може вразити

таку людину блискавкою. Ніч на Іллі наші предки називали «горовиною», оскільки висока ймовірність того, що будуть блискавки й грім, а птахи почнуть дивно поводитися, врізаються у зустрічні предмети. На Іллі і після нього купання у водоймах — під заборону: вода стає дуже холодною — можна застудитися, а також в ній в це свято можна зустріти всяку нечисть. У свято Іллі вмиваються джерельною водою: це захищає від хвороб і пристриту. Крім того, в день Іллі не можна було відпускати домашніх тварин на вулицю, щоб нечиста сила не вселилася в них. Вважалося, що саме в цей день Ілля роз'їжджає на колісниці по небу і метає стріли-блискавки на всю нечисть, а наші предки вважали, що ці істоти могли вселитися у тварин. Напередодні дня Іллі проводили обкурювання городу, худоби, полів і житла ладаном, щоб блискавка не влучила.

Подорожці по Українію

Буша – місце сили

Певно всі в дитинстві, щойно прочитавши захоплюючий історико-пригодницький твір Михайла Старицького «Облога Буші», дізнавшись, якою неймовірно дорогою ціною здобувалася незалежність Української держави в добу Хмельниччини, відчували у серцях патріотичне почуття.

І ось через багато років після того культурного шоку частина твоїх давніх мрій починає збуватися. Здолавши сотні кілометрів, потрапляєш у неймовірно гарну природну місцину при злитті річок Мурафа й Бушанка, що зветься «Державний історико-культурний заповідник «Буша» поблизу Ямпольна в Вінничині...

Згадане трепетне дитяче сприйняття історії раптом повертається. Адже тут і хрести козацького цвинтаря за селом. І пам'ятний знак саме тій відважній українці, ім'я якої хоча точно й не відоме, але котра, в 1654 році підірвавши порохомі запаси фортеці, ціною власного життя знищила чимало ворожого тоді війська польського. І реставрована одна із веж тієї фортеці, що слугувала Брацлавському полку. І скульптурні зображення козаків, виготовлені сучасними митцями (результати щорічного пленеру скульпторів «Подільський оберіг»). І умовна могила тієї відважної дівчини з дуже незвичним на сьогодні хрестом. А коли ще уяву підживлює неймовірними розповідями такий екскурсовод, як пані Ірина, то ніби вся та історія героїчної доби розгортається перед твоїми очима.

А ще кропивничани з клубу «Мандрівник» побували в сусідньому Гайдамацькому яру – за-

повідній території, розташованій у глибокому мальовничому каньйоні річки Бушанка. Грабовий ліс, нерукотворні скульптури, що утворилися з піщаника під впли-

вографічний музей «Подільська хата», котрий дає уяву про повсякденне життя місцевих селян понад сто років тому. Є ще художній музей з його фестива-

вом вітру й води, печери й легенди про одного з вождів Коліївщини 1768 року Івана Гонту – в сонячне надвечір'я створили незабутній романтичний настрій.

За день оглянути всі тутешні культурно мистецькі та історичні принади доволі проблематично. Втім, вразив музей археології, основу якого складає стилізована хата трипільців, що слугує накриттям розкопу залишків справжнього спаленого житла кілька тисячолітньої давнини.

У центрі села розміщено ет-

лями живописців «Мальовнича хата». Мистецька вітальня «Затишша Буша» радує око цікавими виставками, сувенірами, оберегами.

Неймовірно містичне враження справляє так званий «Скельний храм», знайдений у XIX

столітті видатним істориком та археологом Володимиром Антоновичем. Тут насамперед увагу відвідувачів привертає кам'яний барельєф із зображенням вагітної жінки, яка ніби молиться; безлисте дерево з півнем на одній із гілок; олень та загадковий квадрат над ними. Екскурсовод пояснила, що витвору сакрального мистецтва уже кілька тисяч років. Цікаво, що цю святиню знав на Кіровоградщині краєзнавець Сергій Піддубний у книзі

«Найдавніші пам'ятки України» (2011) порівнював із Вільховським святилищем, що в Благовіщенському районі.

Стверджують, що Буша – місце сили. Не вдаватимемося в пояснення цього словосполучення. Втім, це так і є. Хоча б тому, що тільки-но повернувшись звідти, захотілося відвідати її знову.

Федір ШЕПЕЛЬ, краєзнавець

Тойце то вода

Закуска з помідорів з медом

1 кг помідорів, 4 цибулини, 5 зубчиків часнику, 7 ст. л. олії, 4 ст. л. лимонного соку, 1 ч. л. сушеного базиліку, 1 ч. л. гострої паприки, 3 ст. л. меду, 1 ч. л. солі.

Помідори нарізати пластинками 5 мм завтовшки. Пластинки помідорів укласти в один шар на дно чистих літрових банок. Цибулю порізати кружальцями такої ж товщини, розділити на кільця і викласти в один шар на помідори. Часник почистити, порізати довільно і викласти по трохи в банки. Таким чином всі овочі викласти в банки. Останнім має бути шар цибулі. Для маринаду змішати олію, мед, лимонний сік, сіль, сушений базилік, паприку. Рівномірно залити маринадом овочі в банках. Закрити банки кришками, що закручуються, і поставити закуску в холодильник мінімум на годину.

Лінивий пиріг

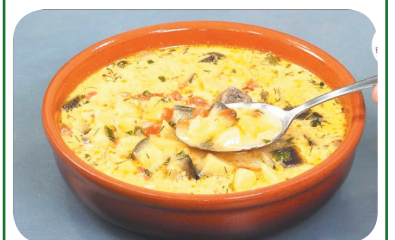
Тісто: 3 яйця, 1 скл. сметани, 3 ст. л. майонезу, 0,5 ч. л. солі, трохи соди (не гасити), 1 скл. борошна. Начинка: фарш, цибуля, помідори, зелень.

Усі інгредієнти для тіста перемішати. Половину тіста вилити у форму, застелену папером для випічки. Викласти начинку (окремо обсмажити фарш і цибулю + помідори + зелень, посолити і змішати). Зверху залити залишками тіста. Випікати до рум'яного кольору. На смак схожий на біляш. З начинкою можна експериментувати.

Суп з баклажанами

1,5 л бульйону, 2 баклажани, 3-4 помідори, 1 цибулина, 3-4 картоплини, 2-3 ст. л. сметани, 2-4 зубчики часнику, зелень (кріп, петрушка, зелена цибуля), сіль.

У киплячий бульйон (залишити декілька шматочків м'яса) вкинути порізану кубиками картоплю, трохи присолити і нехай вариться. Тим часом на олії обсмажити порізану кубиками цибулю, додати порізані кубиками баклажани, трохи обсмажити, додати порізані помідори, посолити і трохи потушувати. Додати сметану і тушувати декілька хвилин. Вкинути овочі в каструлю і варити суп до готовності картоплі. Наприкінці додати подрібнену зелень і часник. Ароматний літній суп готовий.

Ваше здоров'я

Обережно – картопля!

Ми із задоволенням їмо помідори і картоплю майже щодня, готуємо ароматні страви з баклажанів і болгарського перцю в сезон, часто присмачуємо їжу гострим перцем чилі... А лише 300 років тому наші предки не знали нічого про ці продукти.

Та виявляється, не всі овочі корисні для нас. І мова не про нітрати і пестициди, які здатні накопичуватися в рослинах і коренеплодах. Справа в тому, що абсолютно всі рослини з родини пасльонових (картопля, багато видів перцю, помідори, баклажани) містять наркотичні та аналогічні наркотикам компоненти, які впливають на організм непередбачуваним чином.

Що ж такого шкідливого містять пасльонові рослини? По-перше, це алкалоїд соланін. Він впливає на нервову систему і може стати причиною безсоння, нервозності, головного болю і болю в суглобах, спровокувати шлункові кольки і серцеву аритмію.

Соланін провокує депресивний стан, а також погіршує роботу щитовидної залози.

Тютюн, що містить алкалоїд нікотин, є родичем наших улюблених овочів. Переважно нікотин міститься в листках і стеблах тютюну. Відомо, що він також міститься в томатах, картоплі, баклажанах і зеленому перці. Хоча й в меншій кількості. До слова, блекота і дурман також є відомими представниками з сімейства пасльонових.

Також всі пасльонові рослини

містять кальцитриол. Це активна форма вітаміну D. Кальцитриол підвищує всмоктуваність кальцію в кишечнику з їжі в дуже великих кількостях, відбувається підвищення рівня кальцію в крові. Кальцій накопичується в хрящах, м'яких тканинах, сухожиллях, нирках і шкірі. Це основна при-

чина артриту і остеоартриту. У процесі наукових досліджень було також доведено, що хвороба «дивертикуліт» (запальне захворювання кишечника) викликана пасльоновими.

Фхівці розробили раціон на основі відмови від пасльонових. Для підтримки здоров'я варто зменшити кількість пасльонових в харчуванні, особливо свіжих овочів. При термічній обробці помідори і болгарський перець втрачають майже половину шкідливих алкалоїдів, тому бажано їх готува-

ти, а не їсти сирими.

З віком реакція на пасльонові у організму посилюється. У людей похилого віку, людей з хворими суглобами, людей, які страждають на артрит і подагру, чутливість до пасльонових особливо висока. Не рекомендується насичувати раціон дітей цими продуктами. Якщо є будь-які проблеми з нервовою системою, пасльонових слід уникати.

Якщо уві сні німіють руки

Що робити, якщо уві сні німіють руки?

Спробувати усунути усі можливі чинники:

- замінити подушку;
- вибрати зручнішу позу для сну, часто змінюючи положення, щоб не давати судинам перетискатись;
- виключити вживання алкоголю і нікотину, особливо на ніч;
- не займатися перед сном роботою, яка пов'язана з навантаженням на руки.

Вправи при виникненні оніміння рук вночі:

- не встаючи з ліжка, лягти на спину і витягнути руки вгору, згинати і розгинати пальці 50 разів, потім покласти руки уздовж тіла і повторити вправу;
- обертальні рухи в зап'ястях;
- встати та зімкнути руки за спиною в замок, спробувати підняти їх якомога вище;
- у легких випадках досить просто струсити руками.

Розслабити напружені шийні м'язи можна легким само-

масажем перед сном і впродовж дня. Досить просто розтирати шию долоньками, при цьому можна користуватись протизапальними мазями.

При відсутності протипоказань і залежно від причини можуть бути використані **фізіотерапевтичні процедури:**

- ♦ магнітотерапія для шиї;
- ♦ фонофорез, дарсонвалізація рук;
- ♦ парафін на кисті рук, передпліччя;
- ♦ електрофорез з лідазою на ділянку зап'ястного каналу.

Народні засоби:

- медовий компрес: намазати мед на ділянки рук, які німіють, тонким шаром, закутати і залишити на усю ніч, курс 7-10 процедур;
- багно звичайне: 5 ст. л. подрібненої сировини залити 1 склянкою яблучного соку, настоювати протягом тижня і використати для розтирання ділянок які німіють;
- склянка гарячої (яка не пече) води щоранку натщесерце допоможе зміцнити стінки судин.